Tutkitun tiedon hyödyntämisen edistäminen ammattikorkeakoulun ja kliinisen hoitotyön rajapinnalla

10.3.2021

Ammattikorkeakoululla on arvokas tehtävä sen toteuttaessa laadukasta tutkimus- ja kehittämistyötä yhteistyössä kliinisen hoitotyön organisaatioiden kanssa. Tutkimus- ja kehittämistyö toteutuu usein määräaikaisten yhteisten hankkeiden kautta. Lisäksi kliinisen hoitotyön organisaatioista tarjotaan käytännönläheisiä opinnäytetyöaiheita, joiden toteuttamisen myötä voidaan kehittää kliinisen hoitotyön toimintoja ja interventioita potilaiden tarpeiden mukaisesti ja hoitotyön laatua, turvallisuutta ja sujuvuutta edistävästi.

Aikaisemmin suurin osa opinnäytetöistä toteutettiin kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin, mutta tällä hetkellä suuri osa opinnäytetyöaiheista on sellaisia, että niiden toteuttamisessa voidaan hyödyntää myös kvantitatiivisia sekä toiminnallisia menetelmiä. Erityisesti tarvitaan hyvin toteutettuja, näyttöön perustuvaa hoitotyötä edistäviä kvantitatiivisia tutkimuksia. Perustutkimuksen sijaan tarvitaan enenevästi soveltavaa tutkimusta, jotta tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää yhä tehokkaammin kliinisen hoitotyön organisaatioissa. Kliinisessä hoitotyössä toivotaan myös toiminnallisia opinnäytetöitä, esimerkiksi erilaisia uuden hoitotyöntekijän perehdytyksessä hyödynnettäviä opinnäytetyövideoita.

Kliininen asiantuntija YAMK -opintoihin kuuluva opinnäytetyö/kehittämistyö mahdollistaa sekä tutkimus- että kehittämismenetelmien oivallisen soveltamisen. Opiskelijat toteuttavat opinnäytetyönsä läheisessä yhteistyössä kliinisen hoitotyön organisaation edustajien kanssa. Aiheesta riippuen opinnäytetyö voi painottua enemmän tutkimukselliseen orientaatioon tai kehittämisorientaatioon. Opinnäytetöiden ja kehittämistöiden tavoitteena on lähes aina kehittää kliinisen hoitotyön toimintaa tai käytäntöä. Tavoitteena voi olla esimerkiksi asiakaslähtöisyyden edistäminen hoitotyössä, kirurgisen potilaan hoitopolun ketteryyden lisääminen digitaalisin interventioin tai moniammatillisen viestinnän edistäminen eri organisaatioiden kesken. Kehittämistyöhön sisältyy usein myös arviointi- ja vaikuttavuustutkimusta.

Tarvitaan enenevästi translaatiotutkimusta ja implementaatiotutkimusta

Sekä SeAMKissa että kliinisen hoitotyön organisaatioissa on tunnistettu, että opinnäytetöiden ja kehittämistöiden tuloksia ei aina saada vietyä tehokkaasti kliinisen hoitotyön käytäntöön, vaan opinnäytetyöt voivat jäädä pölyttymään hyllyille. Onko syynä se, että tutkimustulosten esittämiselle ei ole löydetty vielä sopivaa yhteistä foorumia vai se, että aikaa tutkimustuloksiin perehtymiseen ei ole? Tutkitun tiedon hyödyntämistä on pyritty edistämään mm. opinnäytetyöseminaareilla, joihin on kutsuttu kliinisen hoitotyön edustajia. Myös klubitoiminnalla on pyritty edistämään tutkimustulosten jalkauttamista eri yksiköihin. On

todettu, että tarvitaan vielä tehokkaampaa yhteistyötä ja suunnittelua sekä translaatio- ja implementaatiotutkimusta, että tutkimustulokset vaikuttaisivat konkreettisella tasolla.

Translaatiotutkimuksella tarkoitetaan sellaista tutkimusprosessia, jossa pyrkimyksenä on saattaa tutkimustulokset tehokkaasti konkreettiseen hyötykäyttöön. Tutkimusprosessin aikana tutkimustietoa kootaan, luodaan, muokataan ja sovelletaan käytäntöön. Kliinisen hoitotyön näkökulmasta tarkasteltuna voidaan todeta, että translaatiotutkimus voi nopeuttaa näyttöön perustuvan tutkimustiedon ja toimiviksi todettujen käytänteiden omaksumista. Se luo mahdollisuuden kartoittaa tutkimusprosessin aikana tekijöitä, jotka vaikuttavat näyttöön perustuvan toiminnan toteuttamiseen sekä erilaisten käytäntöjen soveltamiseen erilaisissa olosuhteissa. Esimerkiksi translaatiotutkimuksen osana käytettävän tulevaisuuskolmion avulla voidaan selvittää, mitkä tekijät edistävät näyttöön perustuvan tutkimustiedon juurruttamista käytäntöön ja mitkä tekijät jarruttavat sen hyödyntämistä ja soveltamista. Rubion ym. (2010) mukaan translaatiotutkimus voi parhaimmillaan edistää perustutkimuksen, potilaslähtöisen tutkimuksen ja väestöpohjaisen tutkimuksen moniammatillista integraatiota esimerkiksi kansanterveyden parantamiseksi ja pitkäaikaissairauksista kärsivien hoitotyön ja ohjauksen kehittämiseksi.

Implementaatiotutkimuksen eli toimeenpanotutkimuksen tavoitteena on parantaa hoitotyön interventioiden ja toiminnan laatua sekä tehokkuutta jalkauttamalla käytäntöön tutkimustietoa ja hyviä käytänteitä. Kun kliinisen hoitotyön toimintaa on tarpeen kehittää, terveyshyödyn mittaamisen lisäksi tarvitaan tutkimusta tarvittavan muutoksen edellytyksistä ja esteistä. Implementaatiotutkimuksessa on oivallista hyödyntää monipuolisesti erilaisia laadullisia ja määrällisiä menetelmiä. On olennaista löytää vastauksia siihen, miten ja miksi näyttöön perustuvien käytäntöjen ja tutkitun tiedon implementointi onnistuu tai epäonnistuu. Implementaatiotutkimuksen avulla voidaan edistää toiminnan ketterämpää kehittämistä. Implementaatiotutkimuksen avulla voidaan saada esiin erilaisia konkreettisia prosesseja, joiden kautta tutkimustieto muuttuu käytännöiksi. Lisäksi on mahdollista kartoittaa implementoinnin lopputuloksiin vaikuttavia tekijöitä sekä implementoinnin onnistumisen arvioinnissa tarvittavia tekijöitä (Colquhoun ym. 2014).

Implementaatiotutkimusprosessin aikana on tärkeää käydä aktiivista ajatusten ja kokemusten vaihtoa tutkijoiden ja kliinisen hoitotyön edustajien välillä, jotta tutkimustieto saadaan vietyä parhaalla mahdollisella tavalla sekä hoitotyön ammattilaisten että asiakkaiden käyttöön (Eccles & Mittman 2006; Seppänen-Järvelä 2017; Bauer & Kirchner 2020). Erityisen tärkeää on tarkastella, millaista hyötyä tutkimustuloksista ja tutkitun tiedon implementoinnista on hoitotyön toiminnan sujuvuuden ja hoitohenkilökunnan jaksamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta sekä asiakkaiden saaman hoidon, tuen ja ohjauksen laadun, inhimillisyyden ja tuloksellisuuden näkökulmasta. Lisäksi on tärkeää huomioida tutkitun tiedon vastaanottamiseen vaikuttavat motivaatio- ja asennetekijät.

Pyöreän pöydän keskusteluja Teamsillä

Koronapandemia jarruttaa jonkin verran moniammatillista tutkimus- ja kehittämistyön uudistamista, mutta pandemian aikana tapahtunut digiloikka on luonut välineitä haasteisiin tarttumiseen. Tutkitun tiedon hyödyntämisen edistämiseksi toteutetaan ns. pyöreän pöydän keskusteluja Teamsin avulla SeAMKin sosiaali-

ja terveysalan yksikön kliinisen hoitotyön asiantuntijoiden ja maakunnan hoitotyön organisaatioiden asiantuntijoiden kesken. On tärkeää keskustella yhdessä tulevaisuuden kliinisen hoitotyön käytännön ja hoitotyön koulutuksen kehittämistarpeista sekä lisätä implementaatio- ja translaatiotutkimusta yhdessä tunnistettuihin teemoihin. Pyöreän pöydän keskusteluiden avulla voidaan purkaa erillisiä osaamisen siiloja, ylittää koulutuksen ja kliinisen työn rajavyöhyke ja jakaa osaamista kollegiaalisesti.

Mari Salminen-Tuomaala
TtT, Vastuuyliopettaja, Kliininen hoitotyö
SeAMK, Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Bauer, M.S. & Kirchner, J. 2020. Implementation science: What is it and why should I care? Psychiatry Research 283, 112376. doi: 10.1016/j.psychres.2019.04.025.

Colquhoun, H., Leeman, J., Michie, S., Lokker, C., Bragge, P., Hempel, S., McKibbon, K. A., Peters, G-J. Y., Stevens, K.R., Wilson, M.G. & Grimshaw, J. 2014. Towards a common terminology: a simplified framework of interventions to promote and integrate evidence into health practices, systems, and policies. Implementation Science 9(51), 1-6.

Eccles, M.P. & Mittman, B.S. 2006. Welcome to Implementation Science. Implementation Science 1(1) 1-3.

Rubio, D.M., Schoenbaum, E.E., Lee, L.S., Schteingart, D.E., Marantz, P.R., Anderson, K.E., Platt, L.D., Baez, A., & Esposito, K. 2010. Defining translational research: implications for training. Academic medicine: Journal of the Association of American Medical Colleges 85(3), 470–475.

Seppänen-Järvelä, R. 2017. Monimuotoinen implementaatiotutkimus. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 54(2), 151-154.